

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

JAVNO PREDUZEĆE “VODOVOD” D.O.O. BIHAĆ

ZA 2008.GODINU

Broj: 064/09

Sarajevo, juli 2009. godine

UPRAVI JAVNOG PREDUZEĆA „VODOVOD“ d.o.o. BIHAĆ**NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE*****Predmet revizije***

Izvršili smo reviziju priloženog bilansa stanja Javnog preduzeća „Vodovod“ d.o.o. Bihać (u daljem tekstu – Društvo) sa stanjem na dan 31.12.2008. godine i odgovarajućeg bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je završila na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije, prevare ili greške, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je takođe odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH („Sl. novine Federacije BiH“ br: 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zasnovan je na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije, prevare ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

- 1. Potraživanja od prodaje na datum bilansa u iznosu od 2.865.985 KM su precijenjena, obzirom da se najveći dio odnosi na period od 2004. do 2007. godine. Uprava nije vršila procjenu njihove naplativosti i za procijenjeni iznos nenaplativosti korigovala ranije priznati prihod, što se zahtijeva načelom opreznosti i procjeni pritanja ekonomskih koristi, shodno zahtjevima iz paragrafa 37. i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i paragrafa 18. MRS 18 - Prihodi, radi čega mi ne možemo potvrditi da su ukupno iskazana potraživanja od prodaje na datum bilansa realna i da će se u cjelosti naplatiti, o čemu je šire pojašnjeno u tački 4.5. izvještaja;**
- 2. U imovini Društva nije iskazana vodovodna i kanalizaciona mreža izgrađena iz sredstava budžeta općine Bihać, a čiji je nosilac projekta po odluci osnivača JU "Zavod za prostorno uređenje" Bihać. Društvo koristi ovu infrastrukturu i ostvaruje ekonomske koristi, ali mu ista nije predana na upravljanje, o čemu je obrazloženo u tački 4.4. izvještaja;**
- 3. U provedenim postupcima javnih nabavki i izvršenim nabavkama nije osigurana pravična i aktivna konkurencija među potencijalnim dobavljačima, niti su svi ugovori dodjeljivani putem propisanih postupaka u kategorijama utvrđenih vrijednosnih razreda i prema**

procedurama i uslovima iz Zakona o javnim nabavkama BiH i njegovih provedbenih akata, o čemu je pojašnjeno u tački 4.12. izvještaja;

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno finansijski položaj Javnog preduzeća „Vodovod“ d.o.o. Bihać na dan 31.12.2008. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja je završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje Javnog preduzeća „Vodovod“ d.o.o. Bihać u toku 2008. godine bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom, osim za napomene navedene tačkama u prethodnom pasusu.

Sarajevo, 17.07.2009. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2008. GODINE	1
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008.	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZAKLJUČNO SA 31.12.2008.....	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008.....	4
1. UVOD	5
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	5
3. REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
4. NALAZ I PREPORUKE	7
4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom.....	7
4.2 Sistem internih kontrola	7
4.3 Plan poslovanja i finansijski plan	8
4.4 Stalna sredstva	9
4.5 Potraživanja	11
4.6 Novac i novčani ekvivalenti	12
4.7 Obaveze	12
4.8 Kapital.....	13
4.9 Prihodi.....	14
4.10 Rashodi	14
4.11 Sudski sporovi	15
4.12 Nabavke.....	15
5. KOMENTAR	17

BILANS STANJA na dan 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
STALNA SREDSTVA	5.872.440	6.298.249
Stalna nematerijalna sredstva	17.674	29.271
Patenti, licence i zaštitni znakovi, koncesije i ostala prava	5.788	7.235
Računarski programi – software	11.886	22.036
Nekretnine, postrojenja i oprema	5.847.937	6.255.687
Zemljišta	132.328	132.328
Građevinski objekti	5.373.588	5.817.589
Postrojenja, oprema i transportna sredstva	299.830	269.896
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	42.191	35.874
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	6.829	13.291
TEKUĆA SREDSTVA	4.116.069	3.994.084
Zalihe	410.523	415.148
Potraživanje od prodaje	2.865.984	2.934.685
Druga kratkoročna potraživanja	1.950	24.086
Novac i novčani ekvivalenti	825.511	593.502
Aktivna vremenska razgraničenja	12.101	26.663
UKUPNA AKTIVA	9.988.509	10.292.333
KAPITAL	8.737.981	8.676.315
Upisani osnovni kapital	13.178.402	13.178.402
Akumulirana (zadržana) dobit	74.285	12.619
Akumulirani (zadržani) gubitak	(4.514.706)	(4.514.706)
OBAVEZE	1.250.528	1.616.018
Dugoročne obaveze	147.358	217.267
Kratkoročne obaveze	1.103.170	1.398.751
UKUPNA PASIVA	9.988.509	10.292.333

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.04.2009. godine.

B I L A N S U S P J E H A za godinu koja je završila 31.12.2008.

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
Prihod od prodaje	5.027.769	3.395.214
Troškovi za prodano	5.024.969	3.901.965
Bruto dobit	2.800	
Bruto gubitak		506.751
Troškovi distribucije		
Troškovi uprave i administracije		
Drugi operativni rashodi		
Dobit od operativnih aktivnosti	2.800	
Gubitak od operativnih aktivnosti		506.751
Drugi finansijski prihodi	20.638	9.754
Rashodi po osnovu kamata	21.648	8.363
Dobit od finansijske aktivnosti		1.391
Gubitak od finansijske aktivnosti	1.010	
Ostali prihodi	377.986	526.014
Ostali rashodi	318.110	353.961
Dobit od ostalih aktivnosti	59.876	172.053
Dobit perioda	61.666	
Gubitak perioda		333.307
Porez na dobit	6.166	
Neto dobit perioda	55.500	333.307

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.04.2009. godine.

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA zaključno sa 31.12.2008.

(INDIREKTNA METODA)

O p i s	Oznaka	IZNOS tekuća godina	IZNOS prethodna godina
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti			
1 Neto dobit (gubitak)		61.666	333.307
Usklađivanje za:			
2 Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	(+)	11.597	10.417
3 Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)		
4 Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	(+)	658.350	671.581
5 Rashodi (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)		58
6 Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+(-)		
7 Nerealiz.rash.(prihodi) kod razm.valuta na trž. (kursne razlike)	+(-)		
8 Ostala uskl. za neg.stavke i tok.koji se odnose na ulag.i fin.akt.	+(-)		
9 Svega 2 do 8		669.947	681.940
10 Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	4.625	23.452
11 Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	68.701	295.726
12 Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)		
13 Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	43.159	14.600
14 Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	31.159	121.650
15 Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+(-)	259.814	129.212
16 Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	71.717	29.641
17 Svega 10 do 16		246.480	83.357
18 A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		485.133	431.990
Novčani tok od ulagačkih aktivnosti			
19 Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	-(-)		
20 Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	-(-)	250.599	212.694
21 Sticanje (otuđenje) udjela u zavisnim društvima	-(-)		
22 Sticanje (otuđenje) udjela u pridruženim pravnim licima	-(-)		
23 Dati zajmovi (povrat zajmova) pravnim licima u grupi	-(-)		
24 Dati zajmovi (povrat zajmova) dr. povezanim pravnim licima	-(-)		
25 Sticanje (otuđenje) drugih ulaganja	-(-)		
26 Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	-(-)		
27 Ostali tokovi od ulagačkih aktivnosti	-(-)		
28 B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (19 do 27)		250.599	212.694
Novčani tok od finansijskih aktivnosti			
29 Primici od izdavanja dionica i ost.oblika form.i poveć kapitala	(+)		
30 Otkup (iskup) dionica i ostalih oblika kapitala	(-)		
31 Nabavka (prodaja) vlastitih dionica	-(-)		
32 Primljena pozajmljena sredstva	(+)		
33 Povrat pozajmljenih sredstava	(-)		
34 Plaćanje dividendi	(-)		
35 Ostali troškovi od finansijskih aktivnosti	-(-)	2.525	7.062
36 C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivn. (29 do 35)		2.525	77.062
37 Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (A+B+C)		232.009	212.234
38 Početno stanje gotovine na računu i blagajni		593.502	381.268
39 Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		825.511	593.502
40 Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (39-38)		232.009	212.234

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.04.2009. godine.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2008.

O p i s	Upisani vlasnički kapital	Revalorizacione rezerve	Akumulirana nerasp. dobit/ nepokr. gubit.	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2006. godine	13.178.402		(805.651)	12.372.751
Učinci promj. u račun. politikama Učinci ispravke grešaka				
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2006. godine, odnosno, 01.01.2007. godine	13.178.402		(805.651)	12.372.751
Učinci revalor.mat. i nem. sred. Učinci revalor.dugor.finans.ulag. Kursne razlike nastale tr.u str.v. Ostali dobiti (gubici) perioda Neto dobit perioda Objavljene divid.i drugi oblici raspodjele dobiti i pokr.gubitka Emisija dion.kapitala i dr.oblici povećanja ili smanj.osn.kapitala				
Stanje na dan 31.12.2007. godine	13.178.402		(11.389.958)	12.039.444
Učinci promj. u račun. politikama Učinci ispravke grešaka			(3.363.129)	(3.363.129)
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2007. godine, odnosno, 01.01.2008. godine	13.178.402		(4.502.087)	8.878.315
Učinci revaloriz.mat. i nem. sred. Ostali dobiti (gubici) perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha Neto dobit perioda Objavljene divid.i drugi oblici raspodjele dobiti i pokr.gubitka Emisija dionič.kapitala i dr.oblici povećanja ili smanj.osn.kapitala			61.666	61.666
Stanje na dan 31.12.2008. godine	13.178.402		(4.440.421)	8.737.981

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.04.2009. godine.

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
JAVNOG PREDUZEĆA „VODOVOD“ d.o.o. BIHAĆ
ZA 2008. GODINU**

1. UVOD

Javno preduzeće „Vodovod“ d.o.o. Bihać je pravni subjekt koji obavlja privrednu djelatnost od javnog društvenog interesa i pravni je sljednik ranijeg preduzeća «Vodovod i kanalizacija». Osnivač subjekta je Općinsko vijeće općine Bihać. Na osnovu odluke osnivača, Rješenjem Općinskog suda u Bihaću broj: U/I-318/05, od 12.12.2005. godine, preduzeće je registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Skraćeni naziv pravnog lica je: J.P. „Vodovod“ d.o.o. Bihać (u daljem tekstu – Društvo).

Osnovna djelatnost Društva je skupljanje, prečišćavanje i distribucija vode.

Unutrašnja organizacija Društva utvrđena Statutom bliže je uređena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Shodno navedenim aktima, za obavljanje poslova iz djelatnosti Društva, organizovani su slijedeći sektori:

- Sektor za ekonomske i pravne poslove i
- Sektor za tehničke poslove.

U okviru sektora organizovane su službe, kao niži organizacioni oblici, putem kojih se i obavljaju poslovi iz nadležnosti.

Sjedište Društva je u Bihaću, u ulici Ivana Frane Jukića bb.

Na dan 31.12.2008. godine, u Društvu je bilo 132 uposlenika.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji i usklađenost poslovanja Društva sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitali smo procese koji se odnose na obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti, zakonsku i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, planiranje poslovnih aktivnosti i sa njima povezane račune vezane za sredstva, obaveze i kapital, prihode i rashode, uključujući značajnije troškove poslovanja i procedure javnih nabavki. Obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom finansijskih izvještaja za 2008. godinu, konstatovali smo određene propuste i nepravilnosti. U cilju otklanjanja istih, dali smo slijedeće preporuke:

dopuniti i unaprijediti postojeće interne akte ili donijeti i posebne procedure kojima bi se obuhvatili svi procesi rada i postupanja uposlenika. Donesene akte i procedure dosljedno i u potpunosti poštivati i primjenjivati i osigurati adekvatan i pouzdan nadzor i njihovo praćenje;

unaprijediti rad Uprave i osigurati uslove da ista svoje aktivnosti i odlučivanje obavlja u skladu sa propisanim ovlaštenjima. Uprava treba da izvrši procjenu rizika značajnijih procesa rada i da blagovremeno poduzme adekvatne mjere u cilju preventivnog djelovanja i sprečavanja nastanka mogućih negativnih pojava;

radi unapređenja poslovne podrške, efikasnijeg poslovanja i izvještavanja u potpunosti koristiti programska rješenja instalisanog programa, a posebno aplikacije komunalnih usluga i potraživanja, u okviru aplikacije finansijskog poslovanja;

ubrzati aktivnosti na uspostavljanju Odjela za internu reviziju i stvaranju uslova koji će omogućiti njegovu operativnost i neometano obavljanje poslova u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH;

planiranje poslovnih aktivnosti i izvještavanje u potpunosti uskladiti i vršiti prema Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH i vlastitim aktima;

inicirati aktivnosti i zatražiti da JU "Zavod za prostorno uređenje" Bihać ubrza poslove tehničkog prijema cjelokupno izgrađene vodovodne i kanalizacione infrastrukture kako bi se ista na propisani način prenijela u nadležnost Društva;

radi zaštite imovine i realnog iskazivanja potraživanja politike potraživanja treba unaprijediti i usaglasiti sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. Uprava je dužna da prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja izvrši procjenu naplativosti iskazanih potraživanja i da shodno tome izvrši korekciju finansijskog rezultata;

izvršiti usklađivanje knjigovodstvenog i registrovanog kapitala;

prihode obračunskog perioda priznavati isključivo prema zahtjevima iz Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i MRS 18 – Prihodi;

sve nabavke provoditi u skladu sa propisanim procedurama iz Zakona o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima. Ugovore o javnim nabavkama dodjeljivati putem propisanih postupaka u kategorijama utvrđenih vrijednosnih razreda i prema uslovima iz Zakona. Radi potpune transparentnosti postupaka javnih nabavki, u otvorenim postupcima ponude otvarati u što kraćem razdoblju nakon isteka roka za njihov prijem, po mogućnosti odmah, a svakako isti dan.

4. NALAZ I PREPORUKE

4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH po prvi put obavlja reviziju finansijskih izvještaja predmetnog klijenta.

Reviziju finansijskih izvještaja za 2008. godinu obavio je vanjski revizor, „Revizijska kuća“ d.o.o. Bihać i dao pozitivno mišljenje.

4.2 Sistem internih kontrola¹⁾

Provedenom revizijom utvrdili smo da sistem internih kontrola nije uspostavljen u mjeri da obezbjedi razumno uvjerenje da su postignuti postavljeni osnovni ciljevi poslovanja, a prije svih efikasno poslovanje i adekvatna zaštita imovine. Nedovoljno funkcionisanje sistema internih kontrola u ranijem periodu još uvijek ima značajnog uticaja na rezultate i uspješnost poslovanja i na finansijski položaj Društva. Nedovoljne aktivnosti ranijih rukovodnih organa i Uprave i nepostupanje uposlenika po utvrđenim procedurama posebno su bile izražene u segmentu naplate. Zbog nepoduzimanja blagovremenih i adekvatnih mjera i radnji naplate faktura po osnovu isporučene vode iskazana su značajna potraživanja. Veći dio potraživanja iz ranijeg perioda je, shodno dozvoljenim računovodstvenim postupcima i uz saglasnost organa upravljanja, otpisan na teret kapitala. Preostali iznos nenaplaćenih potraživanja iz ranijeg perioda takođe će imati uticaja na rezultate poslovanja i smanjenje kapitala. Iskazane su slabosti i kod obaveza, jer se nije postupalo u skladu sa važećim propisima. Naplaćena novčana sredstva po osnovu propisanih vodnih naknada, koje su fakturisane uz račune za vodu, nisu blagovremeno doznačavana nadležnim organima i agencijama. Stanje ovih obaveza usaglašeno je sa istom agencijom, o čemu je sačinjen zapisnik od 16.10.2008. godine.

U 2008. godini doneseni su Pravilnik o računovodstvu i finansijskom poslovanju i Pravilnik o računovodstvenim politikama i procjenama, ali istima nisu u potpunosti uređene politike potraživanja, radi čega iste mogu i u narednom periodu imati značajnog uticaja na finansijske izvještaje. Još ranije, doneseni su i ostali značajniji akti, ali istima takođe nisu uređene sve kontrolne aktivnosti, odnosno, nije u potpunosti definisan i preciziran način rada i postupanja uposlenika, odobravanje i davanje ovlaštenja, razgraničenje dužnosti, kontrola pristupa, praćenje i nadzor.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovano je 136 radnih mjesta, a na datum bilansa raspoređeno 132 izvršilaca. Sistematizovana radna mjesta nisu popunjena potrebnim brojem kvalifikovanih izvršilaca. Jedan od važnijih akata, Pravilnik o vodovodu nije u dovoljnoj mjeri razrađen. Zbog nedovoljno uređenog obračuna radnih naloga i neupisivanja cijena pojedinih rezervnih dijelova ili materijala, fakture korisnicima za izvršene usluge po različitim osnovama, u pojedinim slučajevima, nisu ispostavljane blagovremeno.

U istoj godini inicirane su aktivnosti na izradi procedura i uputstava za sve procese rada, što je i uslov za uvođenje standarda upravljanja kvalitetom.

Upravu čini direktor i dva izvršna direktora. Direktor je imenovan 14.05.2007. godine, a izvršni direktori 30.06.2008. godine. Iako su pokrenute aktivnosti kojima je povećana stopa tekuće naplate po osnovu isporučene vode i ostalih usluga koje se pružaju korisnicima, nismo se uvjerali da je ostvarena puna saradnja između članova Uprave. Uprava nije donijela Poslovnik o radu kojim se uređuje način rada, odlučivanja i druga pitanja iz vlastite nadležnosti. Nismo upoznati o aktivnostima Uprave, niti je uređena njihova podjela

---

Sistem internih kontrola ¹⁾ - prema Međunarodnom standardu revizije (ISA 315), označava sve politike i postupke usvojene od strane rukovodstva pravnog subjekta radi pomoći u postizanju svojih ciljeva u smislu obezbjeđenja, u mjeri u kojoj je to moguće, urednog i efikasnog poslovanja, uključujući pri tome pridržavanje utvrđene politike rukovodstva, zaštitu imovine, sprečavanje i otkrivanje prevara i grešaka, tačnost i potpunost računovodstvenih evidencija i blagovremenu izradu pouzdanih finansijskih informacija

Interne kontrole, prema izvještaju Komiteta sponzorskih organizacija Tredvej komisije (Comitte od Sponsoring Organisations of the Treadway Commission – COSO), definišu se kao proces, ustanovljen i vođen od strane upravnog (nadzornog) odbora, uprave i drugog osoblja, a cilj mu je da obezbjedi razumno uvjerenje vezano za postizanje ciljeva u slijedećim kategorijama: efikasnosti i uspješnosti poslovanja, pouzdanosti finansijskog izvještavanja, saglasnosti sa postojećim zakonima i propisima i zaštita imovine od neovlaštenog prisvajanja, korištenja ili otuđenja.

nadležnosti. Na sjednicama Uprave ne vode se zapisnici. Poslovne odluke uglavnom donosi direktor. Izvršni direktori nisu ovlašteni za raspolaganje sa sredstvima na računima. Sredstvima raspolažu direktor i još jedno ovlašteno lice.

Uprava nije vršila procjenu vlastitih rizika poslovanja.

Nije formiran ni Odjel za internu reviziju. U toku su aktivnosti postupka izbora i imenovanja direktora Odjela za internu reviziju. Iz navedenih razloga nije sačinjena ni studija i procjena rizika značajnijih procesa rada.

Poslovne i radne procese podržava korisnički program „INFOSYS“ i posebne aplikacije obrade podataka, od kojih su značajnije aplikacije komunalnih usluga, fakturisanje, finansijsko poslovanje i stalna sredstva. Aplikacija komunalnih usluga omogućava unos svih podataka o korisnicima komunalnih usluga, unos svih promjena stanja kod potrošača, unos očitavanja vodomjera i izradu mjesečnih računa, dnevni unos uplata primljenih putem blagajni, dok se bezgotovinske uplate knjiže po prijemu izvoda, čime je obezbjeđena dnevna ažurnost. U okviru aplikacije finansijskog poslovanja omogućeno je praćenje starosne strukture potraživanja. Međutim, instalisani program i aplikacije ne koriste se u potpunosti i prema mogućnostima koje omogućavaju, a što se posebno odnosi na aplikaciju komunalnih usluga i potraživanja.

Preporuke:

Dopuniti i unaprijediti postojeće interne akte ili donijeti i posebne procedure kojima bi se obuhvatili svi procesi rada i postupanja uposlenika. Donesene akte i procedure dosljedno i u potpunosti poštivati i primjenjivati i osigurati adekvatan i pouzdan nadzor i njihovo praćenje.

Unaprijediti rad Uprave i osigurati uslove da ista svoje aktivnosti i odlučivanje obavlja u skladu sa propisanim ovlaštenjima. Uprava treba da izvrši procjenu rizika značajnijih procesa rada i da blagovremeno poduzme adekvatne mjere u cilju preventivnog djelovanja i sprečavanja nastanka mogućih negativnih pojava.

Radi unapređenja poslovne podrške, efikasnijeg poslovanja i izvještavanja u potpunosti koristiti programska rješenja instalisanog programa, a posebno aplikacije komunalnih usluga i potraživanja, u okviru aplikacije finansijskog poslovanja.

Ubrzati aktivnosti na uspostavljanju Odjela za internu reviziju i stvaranju uslova koji će omogućiti njegovu operativnost i neometano obavljanje poslova u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

4.3 Plan poslovanja i finansijski plan

Na osnovu trogodišnjeg plana poslovanja za period 2008. – 2010. godine, koji je usvojila Skupština Društva na 6. sjednici održanoj 08.02.2008. godine, sačinjen je Plan rada i poslovanja za 2008. godinu. Plan poslovanja sadrži poslovne i razvojne ciljeve za planski period, plan aktivnosti tehničkog sektora, finansijski plan poslovanja (plan prihoda i rashoda), plan tekućeg i investicionog održavanja i plan nabavki. Plan poslovanja usvojio je Nadzorni odbor na sjednici održanoj 30.05.2008. godine, ali isti nije odobrila Skupština koja se nakon održane 6. sjednice više nije sastajala u 2008. godini. Krajem godine, Općinsko vijeće Bihać imenovalo je nove predstavnike osnivača sa ovlaštenjima Skupštine.

Osnovne ekonomske kategorije planirane su i ostvarene u slijedećim iznosima:

1	2	Ostvareno u 2007.	Planirano za 2008.	Ostvareno u 2008.	Indeks (5:3)	Indeks (5:4)
1	2	3	4	5	6	7
I	Ukupan prihod	3.930.982	4.766.500	5.426.393	138,04	113,84
II	Ukupni rashodi	4.264.289	4.758.000	5.364.727	125,80	112,75
III	Dobit (I – II)	-	8.500	61.666		
IV	Gubitak (II – I)	333.307	-	-		

Uprava nije izvještavala Odbor za reviziju i Nadzorni odbor o provedenim postupcima javnih nabavki, zaključenim ugovorima i njihovoj realizaciji, shodno Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH i Statutu.

Preporuka:

Planiranje poslovnih aktivnosti i izvještavanje u potpunosti uskladiti i vršiti prema Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH i vlastitim aktima.

4.4 Stalna sredstva

Knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava na datum bilansa iskazana je u sljedećim iznosima:

	31.12.2008.	31.12.2007.
STALNA SREDSTVA	5.872.440	6.298.249
Stalna nematerijalna sredstva	17.674	29.271
Nekretnine, postrojenja i oprema	5.847.937	6.255.687
Dugoročna razgraničenja	6.829	13.291

Početno priznavanje stalnih sredstava vrši se po nabavnoj vrijednosti. Mjerenje nakon početnog priznavanja takođe se vrši po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti istih.

Stalna nematerijalna sredstva predstavljaju računarski program – software i licence, koje se odnose na uputstva za upotrebu instalisanog programa.

Nekretnine, postrojenja i oprema predstavljaju najveći dio ove imovine, čija se struktura i promjene u revidiranoj godini, daju u sljedećoj tabeli:

Opis	Zemljište	Građ. objekti	Postrojenja i oprema	Transportna sredstva	Mat.sred. u pripr.	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 01.01.2008.	132.328	24.319.842	702.831	1.224.167	35.875		26.415.043
- direktna povećanja					250.599		250.599
- prenos sa pripreme		153.849	89.034	1.400	(244.283)		0
- rashodovanje i otpis			(39.234)				(39.234)
- prodaja sredstava							
- ostalo							
na dan 31.12.2008.	132.328	24.473.691	752.631	1.225.567	42.191		26.626.408
2 Ispr.vrijednosti							
na dan 01.01.2008.		18.502.253	546.068	1.111.035			20.159.356
- amortizacija 2008.		597.849	42.949	17.551			658.350
- rashodovanje i otpis			(39.234)				(39.234)
- prodaja sredstava							
- ostalo							
na dan 31.12.2008.		19.100.102	549.783	1.128.586			20.778.472
3 Neto knj.vrijednost							
na dan 01.01.2008.	132.328	5.817.589	156.763	113.132	35.875		6.255.687
na dan 31.12.2008.	132.328	5.373.589	202.848	96.981	42.191		5.847.936

Nekretnine, postrojenja i oprema priznati su i vrednovani po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju. Značajan dio ove imovine je iz perioda u kojem se vršila revalorizacija, kao i odgovarajuće akumulirane ispravke, po propisanim koeficijentima revalorizacije, u skladu sa tada važećim propisima.

Društvo na datum bilansa nije vršilo procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno zahtjevu MRS 36 – Umanjenje imovine, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Zemljište se odnosi na poljoprivredna zemljišta. Vrijednost zemljišta još uvijek se vodi u vrijednostima utvrđenim u periodu do 1990. godine. Nije izvršeno usklađivanje cijena zemljišta sa cijenama utvrđenim od strane nadležnog općinskog organa. Za sva iskazana zemljišta Društvo ne posjeduje dokaze o vlasništvu.

Građevinski objekti se u najvećem dijelu odnose na objekte vodovoda i kanalizacije, ali i na ostale građevinske objekte. U 2008. godini iskazana su povećanja na ovoj poziciji. Iskazana povećanja odnose se na vlastito učešće u rekonstrukciji vodovodne mreže u više naselja, u vrijednosti od 82.859 KM, izgradnju vlastitih objekata i ulaganja u postrojenja u ukupnoj vrijednosti od 70.999 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da:

- **Društvo koristi značajnu vodovodnu i kanalizacionu mrežu izgrađenu u prigradskim naseljima, finansiranu iz sredstava budžeta općine Bihać, a za koju još uvijek nije izvršen tehnički prijem od strane JU "Zavod za prostorno uređenje" Bihać, nosioca projekta po odluci osnivača. Od ove infrastrukture Društvo ostvaruje ekonomske koristi, ali u istu i ulaže vlastita sredstva.**

Postrojenja i oprema odnose se na opremu izvorišta, prepumpnih stanica, transportna sredstva i uredski namještaj. Iskazana su i povećanja i smanjenja ove imovine. Nabavljena je oprema za klorisanje u vrijednosti od 37.731 KM, uredska, računarska oprema i kancelarijski namještaj u vrijednosti od 31.499 KM i ostala oprema u vrijednosti od 19.804 KM.

Smanjenje ove imovine je po osnovu isknjiženja 100 % otpisanih stalnih sredstava.

Transportna sredstva odnose se na sredstva koja služe za obavljanje osnovnih, administrativnih i ostalih poslovnih djelatnosti. Povećanje na ovoj poziciji odnosi se na nabavku mjerača potrošnje goriva za teretno vozilo IVECO kiper.

Materijalna sredstva u pripremi odnose se neokončane investicije u toku. Radi se o izradi projektne dokumentacije telemetrije, opremi na postrojenjima izvorišta, izradi glavnog projekta rezervoara i radovima na objektu u sjedištu Društva.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa, a na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe za svako pojedinačno sredstvo. Način obračuna amortizacije utvrđen je Pravilnikom o računovodstvenim politikama i procjenama, a Odluku o načinu obračuna amortizacije stalnih sredstava, shodno prihvaćenim politikama, donio je Nadzorni odbor. Utvrđivanjem vijeka upotrebe svakog pojedinačnog sredstva i grupe određena je i stopa amortizacije. U slijedećoj tabeli daje se procijenjeni vijek trajanja i utvrđena visina amortizacionih stopa za karakteristična sredstva:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
- građevinski objekti	od 25 do 40	od 2,50 do 4,00
- objekti vodovoda i kanalizacije	od 30 do 40	od 2,50 do 3,34
- oprema i uređaji	od 5 do 10	od 10,00 do 20,00
- uredska oprema	od 4 do 6	od 16,67 do 25,00

Društvo nema ograničenja u raspolaganju nad imovinom, obzirom da nije terećeno hipotekama, niti založnim pravom na pokretnu imovinu.

Preporuka:

Inicirati aktivnosti i zatražiti da JU "Zavod za prostorno uređenje" Bihać ubrza poslove tehničkog prijema cjelokupno izgrađene vodovodne i kanalizacione infrastrukture kako bi se ista na propisani način prenijela u nadležnost Društva.

4.5 Potraživanja

Na datum bilansa, iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2008.	31.12.2007.
POTRAŽIVANJA	2.880.035	2.985.434
Potraživanja od prodaje	2.865.984	2.934.685
Druga kratkoročna potraživanja	1.950	24.086
Aktivna vremenska razgraničenja	12.101	26.663

Potraživanja od prodaje odnose se na potraživanja od kupaca. Najznačajnija su potraživanja od kupaca za komunalne usluge u iznosu od 2.483.710 KM, dok se preostala odnose na ostale usluge u iznosu od 341.649 KM i priključke u iznosu od 40.634 KM.

U 2008. godini je po naprijed navedenim osnovama fakturisano 5.944.648 KM, a naplaćeno 5.460.807 KM. Prezentirane podatke tekuće stope naplate potraživanja od prodaje od 91,86 % ne možemo potvrditi, jer nismo provjeravali i utvrđivali na koje se periode odnose primljene uplate u 2008. godini.

Na prijedlog popisne komisije, Nadzorni odbor donio je odluku o otpisu potraživanja od prodaje u iznosu 184.783 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da su:

- **iskazana potraživanja od prodaje u iznosu od 2.865.985 KM precijenjena, obzirom da se najveći dio istih odnosi na period od 2004. do 2007. godine. Prema podacima nadležnih službi, od ukupno iskazanih potraživanja utuženo je 1.340.874 KM, i to najviše iz razloga da ne zastare, ali nije izvršen njihov prenos na sumnjiva i sporna, niti ispravka vrijednosti na teret rezultata poslovanja.**

Prema Pravilniku o računovodstvenim politikama i procjenama, potraživanja koja nisu naplaćena u roku smatraju se sumnjivim, a sporna postaju kada se tužbom zatraži njihova naplata. Rokovi plaćanja utvrđeni su ugovorom sa kupcima. Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja vrši se najmanje jednom godišnje. Posebno treba voditi računa da potraživanja od kupaca pravnih lica ne pređu 3 godine, kako ne bi došlo do zastare, dok je zastara za fizička lica godina dana.

Mi se ne možemo složiti sa naprijed navedenim računovodstvenim politikama, obzirom da:

- **usvojene politike potraživanja ne obezbjeđuju potpunu i adekvatnu zaštitu i realnost iskazanih potraživanja i iste nisu usaglašene sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. Rokovi za utuženja nenaplativih potraživanja treba da budu u skladu sa zahtjevima iz standarda. Utuženja koja se vrše samo da ne zastare, a ne u svrhu procjene priliva sredstava nisu u saglasnosti sa načelom opreznosti. Paragraf 37. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja nalaže opreznost prilikom pripreme i sastavljanja finansijskih izvještaja, posebno nenaplativih potraživanja, što znači da Uprava treba da izvrši procjenu naplativosti iskazanih potraživanja i da za procijenjeni iznos nenaplativosti koriguje ranije priznati prihod. Paragraf 85. Okvira nalaže da se kao kriterij priznavanja koristi pritanje ekonomskih koristi, kako bi se ukazalo na stepen izvjesnosti priliva i odliva sredstva, a što se zahtjeva i paragrafom 18. MRS 18 – Prihodi;**

Provedenom revizijom utvrdili smo da se i tako usvojene politike potraživanja ne poštuju, jer se ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja ne vrši najmanje jednom godišnje.

Obzirom na naprijed navedeno i činjenicu da se radi o kratkoročnim potraživanjima za koja Uprava na datum bilansa nije izvršila procjenu naplativosti, shodno važećim računovodstvenim načelima i standardima, mi ne možemo potvrditi da su ukupno iskazana potraživanja od prodaje u iznosu 2.865.985 KM realna i da će se u cijelosti naplatiti.

Preporuke:

Radi zaštite imovine i realnog iskazivanja potraživanja politike potraživanja treba unaprijediti i usaglasiti sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. Uprava je dužna da prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja izvrši procjenu naplativosti iskazanih potraživanja i da shodno tome izvrši korekciju finansijskog rezultata.

4.6 Novac i novčani ekvivalenti

Novčana sredstva iskazana kao gotovina i ekvivalenti gotovine, na datum bilansa iznosila su:

	31.12.2008.	31.12.2007.
Novac i novčani ekvivalenti	825.511	593.502
Računi u bankama – transakcijski (u domaćoj valuti)	531.593	513.101
Blagajne (u domaćoj valuti)	1.158	286
Devizni račun	92.607	79.834
Devizna blagajna	153	281
Ostala izdvojena sredstva	200.000	-

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na sredstva koja se vode na računima i u blagajnama. Transakcijski računi otvoreni su kod šest poslovnih banaka.

Za raspolaganje sa sredstvima na računima kod poslovnih banaka ovlaštena su dva lica. Dokument na osnovu koga se vrši plaćanje potpisuje samo jedno lice, kao i sam nalog za prenos sredstava.

U Društvu se vodi glavna blagajna i blagajna pazara. Naplata gotovinom obavlja se u objektima Društva i putem inkasanaata. Glavna blagajna je u tržnom centru Harmani, a postoje još dva naplatna mjesta.

Ostala izdvojena sredstva odnose se na oročena sredstva kod „Union banke“ d.d. Sarajevo, po ugovoru od 14.01.2008. godine, na period od 13 mjeseci i uz kamatnu stopu od 4,5 %.

4.7 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa, iskazane su slijedeće obaveze:

	31.12.2008.	31.12.2007.
OBAVEZE		
Dugoročne obaveze	147.358	217.267
Dugoročne finansijske obaveze	23.197	25.722
Obaveze po kreditima, te finansijskim i robnim zajmovima	23.197	25.722
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	124.161	191.545
Dugoročna razgraničenja	68.550	87.979
Dugoročna rezervisanja	55.611	103.566
Kratkoročne obaveze	1.103.170	1.398.751
Obaveze prema dobavljačima	185.788	217.232
Obaveze za PDV	47.512	72.184
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge kratkoročne obaveze	838.441	1.013.402
Druge kratkoročne obaveze	31.429	91.612
Pasivna vremenska razgraničenja		4.321

Dugoročne finansijske obaveze odnose se na neotplaćeni iznos kredita dobiven iz Kuvajtskog fonda za razvoj (vodosaobijevanje), i koji se otplaćuje putem Razvojne banke Federacije BiH.

Dugoročna razgraničenja predstavljaju odloženi prihodi po osnovu primljenih donacija u opremi i materijalu.

Dugoročna rezervisanja odnose se na obaveze po osnovu leasing-a putem kojeg su nabavljena dva vozila.

Obaveze prema dobavljačima odnose se na iskazane neizmirene obaveze prema izvođačima radova i usluga i za isporučenu robu.

Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge kratkoročne obaveze u najvećem dijelu, u iznosu od 834.238 KM predstavljaju obaveze za vodne naknade. Radi se o iskazanim obavezama po osnovu naplaćenih sredstava od kupaca, od čega se 771.458 KM odnosi na period od 2004. do 2007. godine, po osnovu primjene ranijeg Zakona o vodama. Stanje ovih obaveza usaglašeno je sa istom agencijom, o čemu je sačinjen zapisnik od 16.10.2008. godine.

Stupanjem na snagu novog Zakona o vodama, od 01.01.2008. godine, u primjeni je novi način obračuna i uplate posebnih vodnih naknada. Po tom osnovu, obračunate naknade za 2008. godinu u iznosu od 62.779 KM, uključuju naknade za zahvaćenu vodu u iznosu od 15.431 KM i naknade za zaštitu voda u iznosu od 47.348 KM. Ove obaveze izmirene su u tekućoj godini.

4.8 Kapital

Na datum bilansa, u knjigovodstvenim evidencijama iskazan je kapital u slijedećim iznosima:

	31.12.2008.	31.12.2007.
KAPITAL	8.737.981	8.676.315
Upisani osnovni kapital	13.178.402	13.178.402
Akumulirana (zadržana) dobit	74.285	12.619
Akumulirani (zadržani) gubitak	(4.514.706)	(4.514.706)

Upisani osnovni kapital u iznosu od 13.178.402 KM razlikuje se od registrovanog kapitala kod nadležnog registarskog suda.

Na osnovu Odluke o usklađivanju Odluke o osnivanju Javnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ Bihać sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH i dopuni djelatnosti, broj: 02-02-7664/05, od 22.09.2005. godine, Rješenjem Općinskog suda u Bihaću broj: UF/I-318/05, od 12.12.2005. godine registrovan je osnovni upisani kapital u iznosu od 13.220.793 KM.

Upisani osnovni kapital je u vlasništvu osnivača, općine Bihać.

Akumulirana dobit predstavlja neraspoređenu dobit iz prethodnih perioda.

Akumulirani gubitak dijelom se odnosi na gubitke iz prethodnih perioda, ali je u najvećem dijelu nastao na osnovu provedenih računovodstvenih postupaka po osnovu primjene MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, a u vezi otpisa nenaplaćenih potraživanja.

Otpisana potraživanja odnose se na potraživanja iz perioda od 1999. do 2003. godine. Na osnovu izvršene analize i procjene naplativosti nenaplaćenih potraživanja iz tog perioda koja su bila iskazana kao sumnjiva i sporna, na prijedlog popisne komisije i Uprave, odlukom Nadzornog odbora od 16.02.2009. godine, izvršen je njihov otpis u ukupnom iznosu od 3.363.128 KM. Provedenim računovodstvenim postupcima izvršeno je retroaktivno ispravljanje materijalno značajnih grešaka iz prethodnih razdoblja, shodno zahtjevima iz standarda. Predmetni otpis podržao je Odbor za reviziju, a odluku Nadzornog odbora potvrdila je i Skupština Društva, odlukom od 03.03.2009. godine. Od navedenog iznosa, 2.384.479 KM odnosi sa na potraživanja fizičkih lica, dok se preostalih 978.649 KM odnosi na potraživanja od pravnih lica.

Preporuka:

Izvršiti usklađivanje knjigovodstvenog i registrovanog kapitala.

4.9 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su u slijedećim iznosima:

	01.01. - 31.12.2008.	01.01. - 31.12.2007.
PRIHODI	5.426.393	3.930.981
Prihodi od prodaje - osnovne djelatnosti	5.027.769	3.395.214
Finansijski prihodi	20.638	9.754
Ostali prihodi	377.986	526.014

Prihodi od osnovne djelatnosti ostvaruju se po osnovu prodaje vode i raznih usluga vezanih za isporuku vode potrošačima. Osnovne cijene komunalnih usluga utvrđuje osnivač.

Općinsko vijeće općine Bihać je na sjednici održanoj 26.12.2007. godine donijelo Zaključak o davanju saglasnosti na tarifni sistem i cijene individualne komunalne potrošnje snabdijevanja vodom za piće i odvodnje otpadnih voda za domaćinstva i za pravna lica. Cijene ostalih usluga utvrđuje Nadzorni odbor.

Prihodi od prodaje u odnosu na prethodnu godinu veći su za 48,08 %. Najveći porast imali su prihodi od vode. Ovi prihodi veći su za 1.019.936 KM što je povećanje od 43,75 %.

Ostali prihodi u najvećem dijelu odnose se na prihode od otpisanih obaveza i prihode po osnovu vlastitih investicija.

Prihodi od otpisanih obaveza iznosili su 181.208 KM. Na prijedlog Centralne popisne komisije Nadzorni odbor je donio Odluku broj: 01-1722/09, od 16.02.2009. godine, kojom je oprihodovana vodovodna nadoknada iz ranijeg perioda u iznosu od 181.208 KM, obzirom da JP „Vodoprivreda“ ista sredstva ne potražuje.

Prihodi po osnovu vlastitih investicija u iznosu od 133.302 KM odnose se na interne prihode ostvarene po osnovu izvršenih građevinskih radova i ulaganja u objekte vodovoda i kanalizacije u vlastitoj režiji.

Naprijed navedeni računovodstveni postupci nisu u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima, Okvirom za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i MRS 18 – Prihodi, prema kojima se prihodi priznaju samo onda kada je vjerovatno da će transakcija biti praćena prilivom ekonomske koristi u pravno lice, što u ovakvim slučajevima svakako nije.

Preporuka:

Prihode obračunskog perioda priznavati isključivo prema zahtjevima iz Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i MRS 18 – Prihodi.

4.10 Rashodi

Rashodi obračunskog perioda iskazani su u slijedećim iznosima:

	01.01. - 31.12.2008.	01.01. - 31.12.2007.
RASHODI	5.364.727	4.264.289
Operativni rashodi	5.024.969	3.901.965
Finansijski rashodi	21.648	8.363
Ostali rashodi	318.110	353.961

Rashodi obračunskog perioda priznati su na osnovu direktne povezanosti između nastalih troškova i specifičnih stavki prihoda, po principu sučeljavanja prihoda i rashoda. Priznavanje rashoda vršeno je istovremeno sa priznavanjem povećanja obaveza ili smanjenja sredstava.

Operativni rashodi obuhvataju troškove prodaje, distribucije, uprave i administracije i u potpunosti predstavljaju troškove poslovanja. U okviru ovih troškova najznačajniji su troškovi zaposlenih, koje čine plaće zaposlenih i ostali troškovi zaposlenih.

Troškove zaposlenih u iznosu od 2.326.016 KM čine plaće zaposlenih i ostali troškovi zaposlenih.

Plaće zaposlenih iznosile su 1.975.742 KM. Obračun i isplata plaća vrši se prema Pravilniku o radu. Osnovica za obračun plaće utvrđuje Nadzorni odbor i Uprava, u skladu sa finansijskim mogućnostima. Osnov za utvrđivanje najniže neto plaće je neto satnica koja za komunalnu privredu iznosi 2 KM. Obzirom da Društvo nije bilo u mogućnosti isplaćivati plaće prema važećem Kolektivnom ugovoru, vršena je korekcija utvrđenih koeficijenata na bazi materijalnih mogućnosti. Uz saglasnost Nadzornog odbora i Sindikata, shodno Odluci broj: 01-735-4/08, od 30.07.2008. godine, za period juli-septembar 2008. godine izvršena je korekcija koeficijenata sa umanjnjem od 20 %. Izuzetak je prva grupa radnih mjesta sa najjednostavnijim poslovima, za koje nije vršeno umanjnje koeficijenta, tako da nije bilo isplata ispod zajamčene plaće u Federaciji BiH.

Najniža neto plaća isplaćena je u iznosu od 417 KM, a najviša 3.532 KM. Prosječna plaća za 2008. godinu iznosila je 773 KM.

Ostali troškovi zaposlenih iznosili su 350.274 KM. Ove troškove čine naknade za topli obrok u iznosu od 278.658 KM, troškovi prevoza na posao i sa posla u iznosu od 15.809 KM i regres za godišnji odmor u iznosu od 55.807 KM. Sve ove naknade isplaćene su u skladu sa važećim propisima i vlastitim aktima.

Ostale rashode u najvećem dijelu predstavljaju otpisana potraživanja u ukupnom iznosu od 233.911 KM. Na osnovu odluka Nadzornog odbora, na teret rashoda otpisana su potraživanja u iznosima od 184.783 KM i 21.583 KM, dok je po osnovu sudskih presuda izvršen otpis u iznosu od 27.545 KM.

4.11 Sudski sporovi

Prema podacima nadležnih službi, radi naplate potraživanja pokrenuti su sudski postupci. U okviru otpisanih potraživanja na teret kapitala utuženo je 1.685.306 KM, dok je od ukupno iskazanih potraživanja na datum bilansa utuženo 1.340.874 KM. Od navedenog iznosa 1.218.955 KM odnosi se na komunalne usluge, a preostalih 121.919 KM čine ostale usluge.

Prema podacima nadležne službe, protiv Društva se ni po kom osnovu ne vode sudski postupci.

4.12 Nabavke

Plan nabavki za 2008. godinu, prema kojem su planirane nabavke u ukupnoj vrijednosti od 1.328.000 KM, donio je direktor Društva, dana, 07.02.2008. godine. Isti Plan usvojio je i Nadzorni odbor, na sjednici održanoj 22.02.2008. godine.

Planirane nabavke u značajnom dijelu nisu realizovane. U 2008. godini provedeni su postupci dodjele ugovora putem konkurentskih zahtjeva i direktnim sporazumima. U istoj godini uglavnom su realizovani ugovori zaključeni u prethodnoj godini. Na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju o provedenim postupcima u istoj godini, utvrdili smo da u otvorenim postupcima dodjele ugovora nisu u potpunosti ispoštovane propisane procedure. U najznačajnijem postupku dodjele ugovora, u predmetu „Nabavka vodovodnog materijala“, u kojem je objavljeno više LOT-ova, javno otvaranje ponuda nije bilo neposredno nakon isteka roka za njihov prijem, što nije u skladu sa načelom transparentnosti javnih nabavki.

U 2008. godini, putem konkurentskih zahtjeva provedeno je šest postupaka i zaključeni ugovori u ukupnoj vrijednosti od 157.085 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da najznačajniji postupak dodjele ugovora u 2008. godini, u predmetu:

- **Nabavka usluga - rovokopački i građevinski radovi na iskopu lokalne vodovodne mreže usluga, nije proveden u skladu sa propisanim postupkom dodjele ugovora.**
- **Predmetni ugovor zaključen sa društvom “Halilagić Commerce” d.o.o. Bihać, u vrijednosti od 92.500 KM, dodijeljen je u kategoriji ispod domaćih vrijednosnih razreda, iako su bili ispunjeni uslovi za njegovu dodjelu u propisanom postupku dodjele ugovora u kategoriji domaćih vrijednosnih radova. Obzirom na ispunjene uslove, isti je trebalo objaviti i dodijeliti u otvorenom postupku.**

Provedenim revizorskim procedurama utvrdili smo da je značajan broj nabavki, odnosno, kupovina, izvršen putem direktnih sporazuma, na osnovu narudžbenica. Predmeti ugovora su se dijelili i vršene su manje, sitnije nabavke. Ukupna godišnja vrijednost nabavki putem direktnih sporazuma bila je veća od propisanih 10 % u odnosu na ukupno odobrena sredstava za nabavke, što nije u skladu sa odredbama člana 45. Zakona o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima.

Navodimo samo neke dobavljače sa kojima je u 2008. godini ostvaren promet u slijedećim iznosima:

- „Volvo“ d.o.o. - 37.007 KM;
- „Intereuropa“ d.o.o. - 46.523 KM;
- „Super-commerce“ d.o.o. - 32.252 KM;
- „Simko“ d.o.o. - 25.367 KM;
- „Hemija Pateting“ d.o.o. - 20.131 KM;
- „Bišped“ d.o.o. - 20.035 KM;
- „Galić-promet“ d.o.o. - 18.164 KM;
- „Hidroinžinjering Economic“ d.o.o. - 15.334 KM;
- „Kasupović“ d.o.o. - 15.901 KM;
- „Šipad Bina“ d.o.o. - 11.748 KM.

Revizijom javnih nabavki utvrdili smo da:

- **u provedenim postupcima javnih nabavki i izvršenim nabavkama nije osigurana pravična i aktivna konkurencija među potencijalnim dobavljačima, niti su svi ugovori dodjeljivani putem propisanih postupaka u kategorijama utvrđenih vrijednosnih razreda i prema procedurama i uslovima iz Zakona o javnim nabavkama BiH i njegovih provedbenih akata.**

Preporuke:

Sve nabavke provoditi u skladu sa propisanim procedurama iz Zakona o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima. Ugovore o javnim nabavkama dodjeljivati putem propisanih postupaka u kategorijama utvrđenih vrijednosnih razreda i prema uslovima iz Zakona. Radi potpune transparentnosti postupaka javnih nabavki, u otvorenim postupcima ponude otvarati u što kraćem razdoblju nakon isteka roka za njihov prijem, po mogućnosti odmah, a svakako isti dan.

5. KOMENTAR

Društvo je u ostavljenom roku dostavilo komentar na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja, broj: 01-1199/09, od 12.08.2009. godine.

U komentaru se navodi da Uprava nema primjedbi na predmetni Nacrt i da u potpunosti prihvataju date preporuke.

**Direktor sektora
za finansijsku reviziju javnih preduzeća**

Ismeta Junuzović, dipl.oec.

Voda tima

Sead Čorbo, revizor za finansijsku reviziju, dipl.oec.

Član tima

Seida Isaković, pomoćnik u finansijskoj reviziji, dipl.oec.